

2026-2027

9. SINIF TARİH

2. DÖNEM 1. YAZILI SINAV SORULARI

A Grubu • B Grubu • Cevap Anahtarları • Alternatif Soru Havuzu

24 özgün açık uçlu soru • 100 puanlık iki denk sınav • Analitik puanlama ölçütleri

tarihdefterim.net

Düzenli, kaliteli ve güvenilir tarih içerikleri burada.

SINAVIN KAPSAMI VE KULLANIM NOTU

Bu paket, paylaşılan 9. sınıf çalışma notlarında yer alan aşağıdaki konular esas alınarak hazırlanmıştır. Soruların cevapları çalışma notlarının içerdiği bilgi, kavram ve örneklerle sınırlandırılmıştır.

2. Ünite - Eski Çağ Medeniyetleri

- Eski Çağ'da inanç, bilim ve sanat; Türklerde konargöçer yaşam

3. Ünite - Orta Çağ Medeniyetleri

- Orta Çağ'daki kitlesel göçler; Orta Çağ'daki siyasi ve askerî gelişmeler

Önemli: Bu sorular örnek sınav niteliğindedir. Öğretmen, sınıfta işlenen içerik ve okul zümresinin aldığı kararlar doğrultusunda soruları düzenleyebilir.

24 SORULUK SORU HAVUZU - DAĞILIM TABLOSU

Bu havuzdan A ve B grubu sınavları oluşturulmuştur. Kalan sekiz soru, öğretmenin sınavı sınıfın işlenişine göre uyarlayabilmesi için alternatif soru olarak sunulmuştur.

Soru türü	Toplam	A-B sınavlarında	Alternatif havuzda
Kısa cevaplı bilgi	7	4	3
Neden-sonuç	7	4	3
Tarihî metin yorumlama	8	6	2
Kronoloji	2	2	0
TOPLAM	24	16	8

Konu	Soru sayısı
Eski Çağ'da inanç, bilim ve sanat	6
Türklerde konargöçer yaşam	6
Orta Çağ'daki kitlesel göçler	6
Orta Çağ'da siyasi ve askerî gelişmeler	6
TOPLAM	24

2026-2027 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI
9. SINIF TARİH DERSİ - 2. DÖNEM 1. YAZILI SINAVI
A GRUBU

Okul		Adı Soyadı	
Sınıf / No		Tarih	

Süre: 40 dakika | Toplam: 100 puan | Soruların puanları yanlarında belirtilmiştir.

1. Soru (10 puan) - Kısa cevaplı bilgi

Ziggurat nedir? Zigguratların dinî işlevi dışında yerine getirdiği iki işlevi yazınız.

.....

.....

2. Soru (10 puan) - Kısa cevaplı bilgi

Göktürklerde kut, töre ve toy kavramlarının devlet yönetimindeki işlevlerini kısaca açıklayınız.

.....

.....

3. Soru (15 puan) - Neden-sonuç

Türkistan'daki karasal iklim, otlakların durumu ve hayvancılık; Türklerin yaylak-kışlak arasında hareket etmesine nasıl yol açmıştır? Neden-sonuç zinciri kurarak açıklayınız.

.....

.....

.....

4. Soru (15 puan) - Neden-sonuç

Talas Savaşı'nın Türkistan'ın siyasi yapısı, Türklerin İslam dünyasıyla ilişkileri ve kültürel aktarım üzerindeki sonuçlarını açıklayınız.

.....

.....

.....

5. Soru (10 puan) - Tarihi metin yorumlama

Mezopotamya'daki zigguratlar; ibadet yeri olmanın yanında okul, arşiv, depo ve rasathane olarak da kullanılmıştır. Tapınakların yönetiminden kral ve din adamları sorumluydu.

Metinden hareketle Eski Çağ'da din, bilim ve yönetim arasındaki ilişki hakkında iki çıkarım yapınız. Zigguratların yalnızca bir ibadet yapısı olarak değerlendirilmesinin neden eksik olacağını belirtiniz.

.....

.....

.....

6. Soru (15 puan) - Tarihi metin yorumlama

Bilge Kağan'ın şehirde yaşama isteğine karşılık kayınbabası, konargöçer oldukları için hızla akın yapabildiklerini ve kalabalık ordular yetişmeden aileleriyle birlikte uzak bölgelere çekilebildiklerini söylemiştir.

Metinden hareketle konargöçer yaşamın iki askerî-stratejik avantajını çıkarınız. Bu yaşam biçiminin kalıcı kültür ve şehirleşme açısından doğurabileceği bir güçlüğü de yazınız.

.....

.....

.....

7. Soru (15 puan) - Tarihî metin yorumlama

Seneca, göç eden insanların çocuklarını, eşlerini ve yaşlılarını yanlarına aldığı; bilinmeyen ve geçit vermeyen topraklarda ilerlediğini, bazı toplulukların ise yeni yerlerde silah gücüyle kendi yasalarını uyguladığını anlatmıştır.

Metne göre kitlesel göçlerin insanlar açısından taşıdığı iki güçlüğü ve yerleşilen bölgeler açısından doğurabileceği iki sonucu açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. Soru (10 puan) - Kronoloji

Aşağıdaki gelişmeleri en eskiden en yeniye doğru sıralayınız:

- Batı Roma İmparatorluğu'nun yıkılması
- Roma İmparatorluğu'nun doğu ve batı olarak ikiye ayrılması
- Hunların İtil Nehri'ni geçerek Avrupa'ya gelmesi
- Kavimler Göçü'nün başlaması

.....

.....

.....

.....

BAŞARILAR

2026-2027 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI
9. SINIF TARİH DERSİ - 2. DÖNEM 1. YAZILI SINAVI
B GRUBU

Okul		Adı Soyadı	
Sınıf / No		Tarih	

Süre: 40 dakika | Toplam: 100 puan | Soruların puanları yanlarında belirtilmiştir.

1. Soru (10 puan) - Kısa cevaplı bilgi

Eski Mısır'daki ölümden sonra hayat inancının ortaya çıkardığı iki uygulamayı yazınız. Bu uygulamalardan birinin bilimsel bilgiye sağladığı katkıyı açıklayınız.

2. Soru (10 puan) - Kısa cevaplı bilgi

Göçebe ve konargöçer kavramları arasındaki temel farkı açıklayınız. Konargöçerlerin mevsimlere bağlı olarak kullandığı iki yerleşim alanının adını yazınız.

3. Soru (15 puan) - Neden-sonuç

Konargöçer yaşamın taşınabilir yurt mimarisinin, dokumacılığın ve hayvancılığa dayalı ekonominin gelişmesine neden olduğunu açıklayınız.

4. Soru (15 puan) - Neden-sonuç

Hunların batıya ilerleyişinin Avrupa'daki kavimleri "domino etkisi" biçiminde harekete geçirmesini açıklayınız. Bu zincirleme hareketin Avrupa'nın siyasi ve etnik yapısına iki sonucunu yazınız.

5. Soru (15 puan) - Tarihi metin yorumlama

Mısırlılar ölümden sonra yeni bir hayatın başlayacağına inanmış, bedenleri mumyalamış ve firavunlar için piramitler inşa etmiştir. Mumyalama anatomi bilgisini, piramitlerin yapımı ise matematik ve geometri bilgisini geliştirmiştir.

Metne göre bir toplumun inançlarının bilim ve sanatı nasıl etkileyebildiğini açıklayınız. Cevabınızı metindeki üç kanıtla destekleyiniz.

6. Soru (15 puan) - Tarihi metin yorumlama

Roma İmparatorluğu MS III. yüzyıldan itibaren iç karışıklıklar, dinî çatışmalar, ağır askerî harcamalar ve vergilerle uğraşıyordu. Doğuda Sâsânîlerin, kuzeyde German kavimlerinin baskısı artmıştı. İmparatorluk 395'te doğu ve batı olarak ikiye ayrıldı.

Metinden Roma'nın zayıflamasına yol açan bir iç ve bir dış neden çıkarınız. Bu zayıflığın Kavimler Göçü'nün Roma üzerindeki etkisini neden artırdığını açıklayınız.

7. Soru (10 puan) - Tarihî metin yorumlama

Dört Halife Dönemi'nde halifeler farklı danışma ve seçim yöntemleriyle göreve gelmiş, iktidarın kaynağı ümmet kabul edilmiştir. Emevilerde yönetim veliaht sistemiyle saltanata dönüşmüş ve Arap olmayan Müslümanlar mevali olarak ayrımcılığa uğramıştır. Abbasiler ise mevaliyi önemli görevlere getirmiştir.

Metne göre İslam devletlerinde yönetimin meşruiyet kaynağı ve Arap olmayan Müslümanlara yaklaşım bakımından yaşanan iki değişimi açıklayınız.

8. Soru (10 puan) - Kronoloji

Aşağıdaki gelişmeleri en eskiden en yeniye doğru sıralayınız:

- Talas Savaşı
- II. Göktürk Devleti'nin kurulması
- Uygur Devleti'nin kurulması
- I. Göktürk Devleti'nin kurulması

BAŞARILAR

A GRUBU CEVAP ANAHTARI VE PUANLAMA ÖLÇÜTLERİ

Not: Öğrencinin aynı anlamı taşıyan farklı ifadeleri kabul edilir. Puanlama, cevabın içerdiği doğru unsurlar üzerinden yapılır.

1. Soru - Eski Çağ'da inanç, bilim ve sanat (10 puan)

Beklenen cevap: Ziggurat, Mezopotamya medeniyetlerinde görülen basamaklı ve çok katlı tapınaktır. İbadet yeri olmasının yanında okul, arşiv, depo, rasathane ve yönetim merkezi işlevlerinden herhangi ikisi kabul edilir.

Puanlama ölçütü	Puan
Zigguratı basamaklı/çok katlı tapınak olarak tanımlama	4
Din dışındaki bir doğru işlevi yazma	3
Din dışındaki ikinci doğru işlevi yazma	3

2. Soru - Orta Çağ'da siyasi ve askerî gelişmeler (10 puan)

Beklenen cevap: Kut, yönetme yetkisinin Tanrı tarafından kağana verildiği inancıdır. Töre, kağanın da uymak zorunda olduğu gelenek ve hukuk kurallarıdır. Toy, devlet işlerinin görüldüğü ve kağanın yetkisini danışma yoluyla denetlendiği meclistir.

Puanlama ölçütü	Puan
Kut kavramını doğru açıklama	3
Töre kavramını ve kağanın da bağlı olduğunu açıklama	4
Toyun danışma/denetim işlevini açıklama	3

3. Soru - Türklerde konargöçer yaşam (15 puan)

Beklenen cevap: Sıcak yazlar ve soğuk kışlar hayvanların yıl boyunca aynı yerde beslenmesini zorlaştırmıştır. Otlakların sınırlı olması ve sürülerin taze ot ile suya ihtiyaç duyması, yazın serin ve yüksek yaylalara; kışın ılık ve alçak kışlalara düzenli göçü doğurmuştur.

Puanlama ölçütü	Puan
Karasal iklimin hayvan ve insan yaşamına etkisini açıklama	5
Otlak/su ihtiyacını hareketle ilişkilendirme	5
Yazın yaylak, kışın kışlak tercihinin nedenini doğru açıklama	5

4. Soru - Orta Çağ'da siyasi ve askerî gelişmeler (15 puan)

Beklenen cevap: Çin yenilmiş ve Türkistan üzerindeki Çin baskısı azalmıştır. İpek Yolu'nun kontrolü Abbasiler ve Türklerin eline geçmiş, Türklerin Abbasi Devleti'ndeki etkisi ve İslamiyetle ilişkileri artmıştır. Çinli kâğıt ustaları aracılığıyla kâğıt yapım teknolojisi Batı'ya yayılmıştır.

Puanlama ölçütü	Puan
Çin baskısının azalması/siyasi denge sonucunu açıklama	5
Türk-Abbasi ilişkileri veya İpek Yolu kontrolündeki değişimi açıklama	5
Kâğıt teknolojinin yayılmasıyla kültürel aktarımı açıklama	5

5. Soru - Eski Çağ'da inanç, bilim ve sanat (10 puan)

Beklenen cevap: Dinî kurumların eğitim, bilim, ekonomi ve yönetim işlevlerini birlikte yürüttüğü; din adamları ve yöneticilerin bilgi ile ekonomik kaynaklar üzerinde etkili olduğu çıkarımları yapılabilir. Ziggurat okul, arşiv, depo ve rasathane işlevleri de gördüğü için yalnızca ibadet yapısı değildir.

Puanlama ölçütü	Puan
Din ile bilim/eğitim arasındaki ilişkiye dair doğru çıkarım	4
Din ile yönetim/ekonomi arasındaki ilişkiye dair doğru çıkarım	4
Zigguratın çok işlevli oluşunu metinle gerekçelendirme	2

6. Soru - Türklerde konargöçer yaşam (15 puan)

Beklenen cevap: Hızlı hareket ve ani baskın yapabilme; düşman ordusu yetişmeden geri çekilebilme; geniş alana yayılma ve yer değiştirme sayesinde yakalanmama avantajları kabul edilir. Kalıcı şehir, mimari eser, kütüphane ve yazılı kültür oluşturma zorlaşması bir güçlük olarak yazılabilir.

Puanlama ölçütü	Puan
Bir doğru askerî-stratejik avantaj çıkarma	5
İkinci doğru askerî-stratejik avantaj çıkarma	5
Kalıcı kültür/şehirleşme açısından bir güçlüğü açıklama	5

7. Soru - Orta Çağ'daki kitlesel göçler (15 puan)

Beklenen cevap: Güçlükler: Tehlikeli ve bilinmeyen yollarda ilerleme, yolunu kaybetme, ölüm/açlık/barınma riski, ailelerle hareket etme zorunluluğu. Sonuçlar: Yeni yerleşimlerin kurulması, yerli halklarla çatışma, siyasi egemenlik değişimi, yeni yasaların uygulanması, nüfus ve kültür yapısının değişmesi.

Puanlama ölçütü	Puan
Bir doğru göç güçlüğü çıkarma	4
İkinci doğru göç güçlüğü çıkarma	4
Yerleşilen bölge için bir doğru sonuç çıkarma	4
İkinci doğru sonucu metinle ilişkilendirme	3

8. Soru - Orta Çağ'daki kitlesel göçler (10 puan)

Beklenen cevap: Hunların İtil Nehri'ni geçerek Avrupa'ya gelmesi (374) → Kavimler Göçü'nün başlaması (375) → Roma'nın doğu ve batı olarak ikiye ayrılması (395) → Batı Roma'nın yıkılması (476).

Puanlama ölçütü	Puan
Sıralamanın tamamı doğru	10
Yalnızca bir komşu gelişme yer değiştirmiş	7
İlk ve son gelişme doğru, ortada hata var	4
Kısmen doğru ancak temel sıra bozuk	2
Tamamen yanlış veya boş	0

B GRUBU CEVAP ANAHTARI VE PUANLAMA ÖLÇÜTLERİ

Not: Öğrencinin aynı anlamı taşıyan farklı ifadeleri kabul edilir. Puanlama, cevabın içerdiği doğru unsurlar üzerinden yapılır.

1. Soru - Eski Çağ'da inanç, bilim ve sanat (10 puan)

Beklenen cevap: Mumyalama, ölümlerin değerli eşyalarla gömülmesi ve piramit/anıt mezar yapılması uygulamalarından ikisi yazılmalıdır. Mumyalama anatomi ve tıp bilgisini; piramitlerin inşası ise matematik, geometri ve mimarlık bilgisini geliştirmiştir.

Puanlama ölçütü	Puan
Ölümden sonra hayat inancını temel neden olarak belirtme	2
Bir doğru uygulama yazma	2
İkinci doğru uygulama yazma	2
Uygulamalardan birini bilimsel gelişmeyle doğru ilişkilendirme	4

2. Soru - Türklerde konargöçer yaşam (10 puan)

Beklenen cevap: Göçebelerin sabit bir güzergâhı yoktur; konargöçerler ise belirli bir rota üzerinde mevsime bağlı olarak yaylak ve kışlak arasında hareket eder. İki alan yaylak ve kışaktır.

Puanlama ölçütü	Puan
Göçebenin sabit güzergâhının bulunmadığını açıklama	3
Konargöçerin belirli rota ve mevsime bağlı hareketini açıklama	3
Yaylak kavramını yazma	2
Kışlak kavramını yazma	2

3. Soru - Türklerde konargöçer yaşam (15 puan)

Beklenen cevap: Sık yer değiştirme, kısa sürede kurulup sökülebilen ve taşınabilen yurda ihtiyaç doğurmuştur. Hayvanlardan elde edilen yün ve keçe, yurt örtüsü, halı, kilim ve giysi üretimini geliştirmiştir. Sürülerin beslenme, ulaşım, gıda ve ham madde sağlaması hayvancılığı ekonominin merkezine yerleştirmiştir.

Puanlama ölçütü	Puan
Hareketli yaşam ile taşınabilir yurt arasında bağ kurma	5
Hayvancılığın yün/keçe/dokumacılığa etkisini açıklama	5
Hayvancılığın gıda, ulaşım veya ticaretteki merkezî rolünü açıklama	5

4. Soru - Orta Çağ'daki kitlesel göçler (15 puan)

Beklenen cevap: Hunların Alanları, Alanların Ostrogotları, Ostrogotların Vizigotları ve diğer Germen kavimlerini batıya itmesi zincirleme göçü oluşturmuştur. Sonuç olarak Roma topraklarına büyük göçler olmuş, Batı Roma zayıflayıp yıkılmış, Germen krallıkları kurulmuş ve Avrupa'nın etnik yapısı değişmiştir.

Puanlama ölçütü	Puan
Domino etkisini doğru kavim zinciri veya mantığıyla açıklama	5
Bir doğru siyasi/etnik sonuç yazma	5
İkinci doğru siyasi/etnik sonuç yazma	5

5. Soru - Eski Çağ'da inanç, bilim ve sanat (15 puan)

Beklenen cevap: Ölümden sonra hayat inancı bedeninin korunmasını ve anıt mezarların yapılmasını doğurmuştur. Mumyalama tıp/anatomi bilgisini; piramitlerin inşası matematik, geometri, mimarlık ve sanat bilgisini geliştirmiştir. Böylece inanç, bilimsel ihtiyaçları ve sanat ürünlerini birlikte şekillendirmiştir.

Puanlama ölçütü	Puan
İnanç ile mumyalama uygulaması arasında bağ kurma	5
Mumyalama ile tıp/anatomi bilgisini ilişkilendirme	5

Puanlama ölçütü	Puan
Piramitleri matematik-geometri-mimarlık/sanatla ilişkilendirme	5

6. Soru - Orta Çağ'daki kitlesel göçler (15 puan)

Beklenen cevap: İç nedenler: Siyasi karışıklık, dinî çatışma, ekonomik sıkıntı, ağır vergi veya askerî harcama. Dış nedenler: Sâsânî ya da Germen baskısı. Devlet kaynakları ve otoritesi zaten zayıfladığı için yeni göç ve saldırılara karşı sınırları savunmak, düzeni korumak ve orduyu finanse etmek zorlaşmıştır.

Puanlama ölçütü	Puan
Metinden bir doğru iç neden çıkarma	5
Metinden bir doğru dış neden çıkarma	5
Önceden var olan zayıflığın göçlerin etkisini artırmasını açıklama	5

7. Soru - Orta Çağ'da siyasi ve askerî gelişmeler (10 puan)

Beklenen cevap: Dört Halife Dönemi'ndeki toplumun seçimine/danışmaya dayalı yönetim, Emevilerde hanedan ve verasete dayalı saltanata dönüşmüştür. Emevilerin mevaliye ayırmacı yaklaşımına karşı Abbasiler Arap olmayan Müslümanları yönetime ve orduya dâhil etmiştir.

Puanlama ölçütü	Puan
Seçim/şuradan veraset-saltanata geçişi açıklama	5
Emevi ayırmıcılığı ile Abbasi kapsayıcılığı arasındaki farkı açıklama	5

8. Soru - Orta Çağ'da siyasi ve askerî gelişmeler (10 puan)

Beklenen cevap: I. Göktürk Devleti'nin kurulması (552) → II. Göktürk Devleti'nin kurulması (682) → Uygur Devleti'nin kurulması (744) → Talas Savaşı (751).

Puanlama ölçütü	Puan
Sıralamanın tamamı doğru	10
Yalnızca bir komşu gelişme yer değiştirmiş	7
İlk ve son gelişme doğru, ortada hata var	4
Kısmen doğru ancak temel sıra bozuk	2
Tamamen yanlış veya boş	0

ALTERNATİF SORU HAVUZU

Aşağıdaki sekiz soru, A ve B grubu sınavlarında kullanılmayan özgün sorulardır. Öğretmen, sınıfın işlenişine göre bu soruları sınavdaki eş değer sorularla değiştirebilir.

1. Alternatif Soru (15 puan) - Neden-sonuç / Eski Çağ'da inanç, bilim ve sanat

Urartuların Doğu Anadolu'nun sert ve dağlık coğrafyasında yaşamaları; su mühendisliği, tarım ve savunma alanındaki çalışmalarını nasıl etkilemiştir? Neden-sonuç ilişkisi kurarak açıklayınız.

2. Alternatif Soru (15 puan) - Tarihî metin yorumlama / Eski Çağ'da inanç, bilim ve sanat

Hititler, Mezopotamya'dan çivi yazısını öğrenmiş; Anadolu, Mezopotamya ve Mısır sanatlarının özelliklerini bir araya getirerek kaya kabartmaları, mühürler ve maden eserlerinde kendilerine özgü bir anlayış oluşturmuştur.

Bu metin medeniyetler arası etkileşim ve kültürel özgünlük hakkında hangi sonuçlara ulaşmamızı sağlar? Hititlerin başka medeniyetlerden etkileneşine rağmen neden yalnızca "taklitçi" sayılamayacağını açıklayınız.

3. Alternatif Soru (10 puan) - Kısa cevaplı bilgi / Türklerde konargöçer yaşam

Konargöçer Türk toplumundaki toplumsal yapı basamaklarını en küçük birimden en büyük birime doğru yazınız. Bu yapının topluma sağladığı bir katkıyı belirtiniz.

4. Alternatif Soru (15 puan) - Tarihî metin yorumlama / Türklerde konargöçer yaşam

Yurt; kısa sürede kurulup sökülebilen, tek bir deveye yüklenebilen, keçe örtüsü sayesinde sıcak ve soğuğa karşı yalıtım sağlayan kubbe biçimli bir barınaktır. Ortasında ısınma ve yemek için bir ocak bulunur.

Metindeki özelliklerden hareketle yurdun konargöçer yaşama uygunluğunu üç kanıtla açıklayınız. Kubbe biçiminin Türklerin evren anlayışıyla ilişkisini de belirtiniz.

5. Alternatif Soru (10 puan) - Kısa cevaplı bilgi / Orta Çağ'daki kitlesel göçler

Feodalizm nedir? Batı Roma'nın yıkılmasından sonra Avrupa'daki otorite boşluğunu dolduran iki gücü yazınız.

6. Alternatif Soru (15 puan) - Neden-sonuç / Orta Çağ'daki kitlesel göçler

Batı Roma'nın yıkılması; merkezî otoritenin zayıflaması, feodalizmin ortaya çıkması ve kilisenin güçlenmesi arasında nasıl bir neden-sonuç ilişkisi oluşturmuştur?

7. Alternatif Soru (10 puan) - Kısa cevaplı bilgi / Orta Çağ'da siyasi ve askerî gelişmeler

Doğu Roma ordusundaki thema ve tagma birlikleri arasındaki temel farkı açıklayınız.

8. Alternatif Soru (15 puan) - Neden-sonuç / Orta Çağ'da siyasi ve askerî gelişmeler

Uygurların Maniheizmi resmî din olarak kabul etmesi, savaşçılık anlayışını ve yerleşik hayata geçiş sürecini nasıl etkilemiştir?

ALTERNATİF SORULAR - CEVAP VE PUANLAMA ANAHTARI

1. Alternatif Soru (15 puan)

Beklenen cevap: Dağlık ve engebeli coğrafya tarım arazilerini ve suya erişimi sınırladığı için Urartular kanal ve barajlar geliştirmiş, Şamran Kanalı gibi su yapılarıyla tarımı desteklemiştir. Güvenlik ve arazi koşulları kaleler, kuleler ve kaya yapılarının gelişmesine; bölgedeki maden kaynakları da maden işlemeciliğinin ilerlemesine katkı sağlamıştır.

Ölçüt	Puan
Coğrafya ile su ihtiyacı/kanal-baraj yapımı arasında bağ kurma	5
Su mühendisliğini tarımsal üretimle ilişkilendirme	5
Dağlık coğrafyayı kale, kule veya savunma mimarisıyla ilişkilendirme	5

2. Alternatif Soru (15 puan)

Beklenen cevap: Medeniyetlerin yazı, teknik ve sanat birikimlerini birbirinden devralabildiği; alınan unsurların yerel ihtiyaç ve kültürle yeniden yorumlanabildiği sonucuna ulaşılır. Hititler farklı etkileri sentezleyerek kaya kabartmaları, mühürler ve maden işçiliğinde özgün eserler ortaya koyduğu için yalnızca taklitçi değildir.

Ölçüt	Puan
Medeniyetler arası bilgi/kültür aktarımını açıklama	5
Aktarılan unsurların yeniden yorumlanabileceğini açıklama	5
Hititlerin sentez ve özgün eser üretimini metinden kanıtlama	5

3. Alternatif Soru (10 puan)

Beklenen cevap: Aile → sülale → kabile → boy → devlet. Bu yapı birlik, dayanışma, örgütlenme, birlikte hareket etme veya devletleşme yeteneğini güçlendirmiştir.

Ölçüt	Puan
Beş basamağı eksiksiz ve doğru sırada yazma	7
Yapının birlik/örgütlenme/devletleşmeye katkısını açıklama	3

4. Alternatif Soru (15 puan)

Beklenen cevap: Hızlı kurulup sökülmesi göçe; hafif ve taşınabilir olması yer değiştirmeye; keçe yalıtımı farklı iklimlere; ortadaki ocak günlük yaşam ihtiyaçlarına uygundur. Kubbe biçimi, Türklerin evreni kubbe şeklinde düşünmesinin mimariye yansımalarıdır.

Ölçüt	Puan
Hızlı kurulup sökülme özelliğini hareketlilikle ilişkilendirme	4
Hafiflik/taşınabilirliği göçle ilişkilendirme	4
Yalıtım veya ocağı yaşam koşullarıyla ilişkilendirme	4
Kubbe biçimini evren anlayışıyla ilişkilendirme	3

5. Alternatif Soru (10 puan)

Beklenen cevap: Feodalizm, toprağa dayalı siyasi, ekonomik ve sosyal düzendir. Otorite boşluğunu kilise ve yerel feodal beyler/derebeyleri doldurmuştur.

Ölçüt	Puan
Feodalizmi toprağa dayalı düzen olarak tanımlama	4
Kilise gücünü yazma	3
Feodal beyler/derebeyleri yazma	3

6. Alternatif Soru (15 puan)

Beklenen cevap: Batı Roma'nın yıkılmasıyla merkezî yönetim ve güvenlik düzeni çökmüştür. Halk korunmak için yerel toprak sahiplerine sığınmış, derebeylik ilişkileri feodal sisteme dönüşmüştür. Siyasi otorite zayıflayınca kilise düzen, eğitim ve düşünce hayatında etkisini artırmış; skolastik düşünce yaygınlaşmıştır.

Ölçüt	Puan
Roma'nın yıkılışı ile merkezî otorite/güvenlik boşluğu arasında bağ kurma	5
Otorite boşluğu ile feodalizmin doğuşunu açıklama	5
Otorite boşluğu ile kilisenin/skolastik düşüncenin güçlenmesini açıklama	5

7. Alternatif Soru (10 puan)

Beklenen cevap: Thema, eyaletlerde toprağa bağlı çiftçi-askerlerden oluşan askerî-idarî birimdir. Tagma ise İstanbul'da bulunan, askerliği meslek edinmiş profesyonel garnizon birlikleridir.

Ölçüt	Puan
Themayı toprağa bağlı çiftçi-asker/eyalet birimi olarak açıklama	5
Tagmayı İstanbul'daki profesyonel garnizon birliği olarak açıklama	5

8. Alternatif Soru (15 puan)

Beklenen cevap: Maniheizmin canlılara zarar vermeyi sınırlayan anlayışı, savaşçı kültürün zayıflamasında etkili olmuştur. Tarım, ticaret, sanat ve şehir yaşamına yönelik artmış; yerleşik hayat hızlanmıştır. Bu değişim Uygurların kültür, edebiyat ve sanat alanlarında ilerlemesini desteklemiştir.

Ölçüt	Puan
Maniheizmi savaşçılık anlayışındaki değişimle ilişkilendirme	5
Dinin kabulünü yerleşik hayata geçişle ilişkilendirme	5
Yerleşik hayatı sanat, ticaret veya kültürel gelişmeyle ilişkilendirme	5